

Az Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság
1.Pf.20.158/2019/9. szám

ORSZÁGOS BÍRÓSÁGI HIVATAL

Az Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság a ügyvédi Iroda
' 8., eljár: dr. (..... ügyvéd) által képviselt
Lombard Pénzügyi és Lízing Zártkörűen Működő Részvénytársaság (6720 Szeged, Somogyi
Béla u. 19.) felperesnek – a dr. Kisházi János ügyvéd (3300 Eger, Fadrusz út 20/b) által
képviseelt alperes ellen kölcsön
visszafizetése iránt indított perében az *Egri Járásbíróság 7.P.20.825/2018/27.* sorszámú
ítélete ellen az alperes által benyújtott fellebbezés folytán tárgyaláson kívül meghozta az
alábbi

Í T É L E T E T:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét *megváltoztatja*, és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az alperesnek 650.000
(Hatszázötvenezer) Ft perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

INDOKOLÁS

I.

Az elsőfokú bíróság által megállapított *tényállás* szerint a felperes jogelődje, a Lombard
Finanszírozási Zrt. és az alperes között 2004. december 24-én (helyesen: 2008. szeptember
24-én) kölcsönszerződés jött létre gépjárművásárlás finanszírozása céljából. A szerződésben a
felperes jogelődje 3.330.000 Ft kölcsön nyújtására vállalt kötelezettséget, amit az alperes 120
havi részletben volt köteles visszafizetni. A szerződés forintban meghatározta az összes
törlesztőrészlet összegét, az egyes részletek esedékességét, valamint a teljes hiteldíj mutató
százalékos értékét. A szerződés szerint a kölcsön „mértékadó devizaneme: svájci frank; az
üzletszabályzat alapján választott „kamatváltozás I. és kamatváltozás II. elszámolási módja
normál devizakonstrukció”.

A felek által a szerződés részévé tett üzletszabályzat rendelkezése szerint a normál
devizakonstrukció azt jelenti, hogy amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a
kölcsönbe vevő a „kamatváltozás I. és II.”-t a kölcsönbeadó hirdetménye szerint köteles
megfizetni. A „mértékadó devizanem” az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott
devizanem; az árfolyam pedig a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt
ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam; a „mértékadó árfolyam” a
mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján. A
„kamatváltozás I.” a mértékadó kamatláb pénzpiacra bekövetkezett százalékos mértékének
változása függvényében a hátralévő törlesztőrészletek összegét érintő kamatkülönbözet, míg a
„kamatváltozás II.” a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza
eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott
kamatkülönbözet: $\text{kamatváltozás II.} = \text{fizetési kötelezettség} \times ((\text{fizetési esedékesség napján}$
 $\text{aktuális deviza eladási árfolyam} / \text{mértékadó deviza árfolyam}) - 1).$

Az üzletszabályzat V.5. pontja rögzíti, hogy amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a kölcsönbe vevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke euró esetében a mindenkori intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az euró keresztárfolyamának változása.

A szerződés megkötésére az alperes által a felperes blankettáján előterjesztett finanszírozási kérelem alapján került sor. A finanszírozási kérelemben rögzítésre került többek között a kölcsön összege, az összes törlesztőrészlet összege, a mértékadó devizanem és mértékadó árfolyam, valamint a THM értéke és az ügyleti kamat mértéke (15,34%) is, továbbá, hogy a THM mértéke nem tükrözi a hitel árfolyam- és kamatkockázatát. Az alperes egyben kijelentette, hogy normál deviza konstrukciót kíván igénybe venni.

Az alperes teljesítési késedelme miatt a felperes a szerződést 2014. június 15. napján hatályosult nyilatkozatával felmondta, és a szerződés rendelkezései és az akkor hatályos hirdetményben foglaltak szerint számolta el a felmondással esedékessé váló tartozást. Ekkor az alperes szerződéséből eredő teljes tartozása 3.938.321 Ft volt, amit azóta sem fizetett meg.

II.

A felperes *keresetében* kérte, hogy az ügyleti kamat százalékos mértékének hiányában a szerződéskötéskor még hatályos, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § (1) bekezdés c) pontja szerint részben érvénytelen szerződést nyilvánítsa a bíróság érvényessé azzal, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos mértékét 16,32 % meghatározásával a szerződés részévé teszi, továbbá kötelezze az alperest 4.291.943 Ft és 2015. február 1. napjától számított késedelmi kamat megfizetésére.

Az alperes *ellenkérelme* a kereset elutasítására irányult, tekintettel arra, hogy a szerződés több okból érvénytelen.

Érvénytelenségi okként hivatkozott egyrészt arra, hogy a szerződés deviza alapú elszámolást kikötő rendelkezése tisztességtelen, ezért semmis, mely érvénytelenség a teljes szerződésre kiható.

Emellett a felperes jogelődje a szerződéskötést megelőzően nem teljesítette az adós hitelképességének vizsgálatára irányuló kötelezettségét, ezért a szerződés mint jogszabályba ütköző a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis.

A szerződés emellett nem tartalmazza a kirovó pénznemben a kölcsön összegét és az megfelelő árfolyam megjelölése hiányában nem is számítható ki, hasonlóképpen a törlesztőrészletekhez; a szerződés kamatot, egyéb költséget nem tartalmaz, ezért az abban feltüntetett teljes hiteldíj mutató sem valós. Mindemellett nem tartalmazza a kölcsön éves százalékos mértékben meghatározott ügyleti kamatát és az a szerződés rendelkezése alapján nem is számítható ki. Mindezek miatt a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdése a), b), c) és e) pontjai alapján is érvénytelen. Ezen okokból a szerződés érvényessé sem nyilvánítható, figyelemmel a Hpt. 213. §-a mögött meghúzódó európai jogi rendelkezésekre (87/102/EGK irányelv) és európai jogi bírósági gyakorlatra.

A *felperes* az ügyleti kamat hiányából eredő érvénytelenségen túl valamennyi, az alperes kifogásában szereplő érvénytelenségi ok fennállását vitatta. Álláspontja szerint a devizában való elszámolás kikötésének kockázatairól a szerződésben és a finanszírozási kérelemben teljesszörűen tájékoztatta; ezek alapján az alperesnek tisztában kellett lennie azzal, hogy a

teljesítések elszámolása devizában történik, mely magában hordja az árfolyamváltozás kockázatát. Utalt arra is, hogy a Kúria 6/2013. PJE határozatában kifejtettek szerint tájékoztatási kötelezettsége nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére és a kockázat reális voltára, valószínűségére sem.

A szerződés a Hpt. 213. § a), b) és e) pontjaiban foglaltaknak is megfelel, figyelemmel a Kúria 6/2013. PJE határozatában is kifejtettekre elégséges, ha ezek a szerződés rendelkezései alapján kiszámíthatók, megállapíthatók; a teljes hiteldíj mutatót pedig a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően számította ki és tüntette fel a szerződésben, ezért az ezen okból sem lehet érvénytelen.

III.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felek kölcsönszerződését érvényessé nyilvánította akként, hogy a szerződés részét képező ügyleti kamat éves százalékban kifejezett értékét 16,32 %, és a kereset szerint kötelezte az alperest 4.291.943 Ft és késedelmi kamata megfizetésére.

Ítéletének indokolásában idézte a Ptk. 523. § (1), (2) bekezdését, 200. § (1), (2) bekezdését, 205. § (1) – (3) bekezdését, 205/A. § (1) – (3) bekezdését, 205/B. § (1) bekezdését, 209. § (1) – (5) bekezdését, 209/A. § (1), (2) bekezdését, 234. § (1) bekezdését, 237. § (1), (2) bekezdését, valamint a 238. § (1) bekezdését, továbbá utalt arra, hogy a Kúria vonatkozó jogegységi határozatai a legújabb európai bírósági ítéletek tükrében is irányadók. A bizonyítékok mérlegelésével összefüggésben kifejtette, hogy az üzletszabályzat az egyedi szerződés hátoldalán volt, ezért azt az alperes nem vitásan megismerte, így az a szerződés részévé vált és bár az alperes személyes meghallgatása során úgy nyilatkozott, hogy ő a szerződés devizaalapúságáról nem tudott, Vámos Tibor tanúvallomása alapján arra a következtetésre jutott, hogy az alperesnek tisztában kellett lennie azzal, hogy a szerződés deviza alapú. Amennyiben mégsem, úgy ez az ő mulasztására vezethető vissza. Így a szerződés egyedi rendelkezései, az üzletszabályzat, az alperes személyes előadása és a tanúvallomás alapján azt a következtetést vonta le, hogy az alperesnek az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás tisztességtelenségére alapított érvénytelenségi kifogása alaptalan.

Ezt követően az elsőfokú bíróság a Hpt. 203. § (6), (7) bekezdésének, valamint a Kúria 2/2014., 6/2013. és 1/2016. PJE határozatának ismertetésével, azok alapján megállapította, hogy mivel az egyedi kölcsönszerződés a mértékadó devizanemet svájci frankban tüntette fel, továbbá az alperesnek választania kellett a havi fix és a normál deviza konstrukció között és az üzletszabályzat ismeretében tisztában kellett lennie az árfolyamváltozás reális lehetőségével, és azzal, hogy ez fizetési kötelezettsége megváltozását korlátlanul eredményezheti.

A hitelbírálati kötelezettség elmulasztásával összefüggő érvénytelenségi kifogással kapcsolatban az elsőfokú bíróság a 6/2013. PJE határozat indokolásában foglaltakra utalt, miszerint ilyen kötelezettsége a felperes jogelődjének csak a szerződéskötési adatok figyelembevételével volt, az nem terjedt ki az alperes jövőbeli teljesítőképességére, tehát annak megállapítására, hogy a szerződés teljes futamideje alatt várhatóan képes lesz-e a szerződés teljesítésére.

Az elsőfokú bíróság a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott semmisségi ok fennállását sem tudta megállapítani, tekintettel arra, hogy a kölcsönszerződés forintban összegszerűen meghatározta a kölcsön összegét, az üzletszabályzatban pedig az irányadó árfolyam feltüntetésre került, minek ismeretében a kölcsön összege svájci frankban is

meghatározható vagy kiszámítható volt. A szerződés tartalmazza a törlesztőrészletek számát, esedékességét és havi összegét, valamint valamennyi törlesztőrészlet összegét, ezért a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában foglaltaknak is megfelel, különös figyelemmel a 6/2013. és 1/2016. PJE határozatban foglaltaknak. A szerződés emellett kifejezetten tartalmazza a teljes hiteldíj mutató mértékét, ezért az megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltaknak is.

A szerződés az ügyleti kamat éves százalékban kifejezett értékét valóban nem tartalmazza, ezért az elsőfokú bíróság ezen hivatkozást alaposnak találta, ugyanakkor - figyelemmel arra, hogy a szerződés alapján nyújtott kölcsön egyértelműen nem volt kamatmentes - az érvénytelenség okát kiküszöbölhetőnek találta, ezért a szerződést a Ptk. 237. § (2) bekezdésére és a 6/2016. PJE határozatban foglaltakra hivatkozással érvényessé nyilvánította, olyképpen, hogy az ügyleti kamat mértékét a szerződésben pótolta. Erre vonatkozóan elfogadta a felperes levezetését. Ezzel szemben az alperes vitatását bizonyítási indítvány hiányában figyelmen kívül hagyta.

A keresettel érvényesített követelés összecszerúségét az elsőfokú bíróság szintén a felperes által kimunkált részletes levezetés alapján találta bizonyítottnak; az egyes tételek jogalapja is megállapítható volt a szerződési rendelkezések és az üzletszabályzat, valamint a hozzá tartozó hirdetemény egyes rendelkezései alapján. Az alperes mindezt érdemben nem tudta vitatni, ezért hivatkozásait a felperes által levezetett összecszerúséggel szemben nem találta alkalmasnak arra, hogy annak valóságát kétségbe vonja.

IV.

Fellebbezésében az alperes az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a kereset elutasítását kérte.

A szerződés érvényessé nyilvánításával összefüggésben kifejtette, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdésében meghatározott semmisségi okok fogyasztóvédelmi céllal kerültek megfogalmazásra, a Tanács 87/102/EGK irányelve alapján, mely fogyasztóvédelmi célt az szolgálja, ha az érvénytelenség kilátásba helyezése a pénzügyi intézményeket visszatartja attól, hogy ezen tartalmi követelményeknek meg nem felelő szerződéseket kössenek. A jogszabály ezen célját annulálja az elsőfokú bíróság akkor, amikor az érvénytelenség okát kiküszöbölhetőnek találja. Mindazonáltal a törvényi elszámolásban meghatározott kamat nem azonos a tényleges ügyleti kamat mértékével, így ez nem alkalmas arra, hogy a szerződésbe az érvénytelenség orvoslása körében beillesztésre kerüljön. Az ezzel ellentétes – Kúria által megfogalmazott – jogértelmezés az Alaptörvény M. cikkének (2) bekezdésével ellentétes, ezért annak figyelmen kívül hagyására a bíróság az Alaptörvény 28. cikke értelmében köteles; mint ahogy köteles a Tanács 87/102/EGK irányelvében foglaltak érvényre juttatására is.

Az alperes fellebbezésében sérelmezte továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján téves következtetésre jutott akkor, amikor az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást megfelelőnek, ezzel a szerződést érvényesnek találta. Mérlegelése során teljes mértékben figyelmen kívül hagyta, hogy törvényi kötelezettsége ellenére a felperes ilyen tartalmú tájékoztatást külön, úgynevezett kockázatteltáró nyilatkozat formájában nem adott, de a szerződés sem tartalmaz - sem annak egyedi részében, sem az üzletszabályzatban - olyan tájékoztatást, amelyből az árfolyamkockázat fogalma és gazdasági hatása az átlagosan tájékozott és körültekintő fogyasztó számára megismerhető lett volna. A felperes ezzel összefüggésben nemcsak a Hpt. 203. § (6) bekezdése szerinti, hanem a 6/2013.

és a 2/2014. PJE határozatban az Európai Bíróság gyakorlata alapján megfogalmazott követelményeknek sem tett eleget. Tekintettel arra, hogy a devizában való elszámolás kikötésének tisztességtelenségén alapuló érvénytelensége folytán a teljes szerződés semmis, az az 1/2010. PK véleménnyel is értelmezett Ptk. 198. § (1) bekezdése alapján joghatás kiváltására nem alkalmas, ezért a felperes abból vele szemben követelést alappal nem érvényesíthet.

A felperes *fellebbezési ellenkérelmében* az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és az abból levont következtetése is megfelel a jogszabályoknak. A szerződés érvényessé nyilvánításával kapcsolatban kiemelte, hogy a fogyasztó számára hátrányt nem jelent az, hogy az ügyleti kamat százalékos mértékben nem került a szerződésben feltüntetésre, mivel annak egyenértékeként összegszerűen megállapításra került. Álláspontja szerint helytállóan járt el az elsőfokú bíróság akkor, amikor érvényessé nyilvánította a szerződést, tekintettel arra, hogy a bíróságokra is kötelező 6/2013. PJE határozat 4. pontja értelmében a bíróságnak elsősorban erre kell törekednie.

A devizában való elszámolást kikötő szerződési feltétel érvénytelenségével összefüggő fellebbezésre a felperes hangsúlyozta, hogy a szerződés egyedi részéből és üzletszabályzatából egyértelműen megállapítható a jogügylet árfolyamkockázata; az Európai Unió Bíróságának C-51/17. számú ítéletéből is következően a szerződési feltétel átláthatóságáról a szerződés valamennyi feltételeinek együttes értelmezése alapján kell állást foglalni. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a felperes jogelődje a szerződés áttanulmányozására megfelelő lehetőséget és időt biztosított az alperes számára. A felperes jogelődjének tájékoztatási kötelezettsége csak az árfolyamváltozás lehetőségére kellett, hogy kiterjedjen és arra, hogy annak a törlesztőrészletekre milyen hatása lehet, mindezt pedig a szerződés tartalmazza, ezért annak gondos átolvasása alapján a devizában való elszámolás kikötése világos és érthető kell, hogy legyen az átlagfogyasztó számára is, különös tekintettel arra, hogy az „nyelvtanilag” is egyértelműen megfogalmazott.

V.

A *másodfokú bíróság* felülbírálati jogkörét a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között gyakorolta [Pp. 370. § (1) bekezdés]. A fellebbezés az elsőfokú bíróság ítéletének valamennyi rendelkezését érintette, de az elsőfokú eljárásban felhozott érvénytelenségi kifogások közül csak kettőt (a devizakikötés tisztességtelenségén és az ügyleti kamat százalékos értékének hiányán alapulót) érintett. Az I. és II. r. alperes fellebbezésében – tartalma szerint [Pp. 264. §-a szerint irányadó Pp. 110. § (3) bekezdése] – a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontjában meghatározott felülbírálati jogkör alkalmazását kérte.

Tekintettel arra, hogy az I. és II. r. alperes fellebbezésében is fenntartott anyagi jogi kifogásával érvényesített jog fennállása, azaz a szerződés teljes érvénytelensége esetén a szerződés egyéb okból megállapított érvénytelenségét orvosló ítéleti rendelkezés is jogalapját veszti, a másodfokú bíróság elsőként a szerződésben foglalt deviza alapú elszámolást kikötő feltétel tisztességtelensége kapcsán az elsőfokú bíróság által megállapított tények és az azokból levont jogi következtetések anyagi jognak való megfelelését vizsgálta.

A másodfokú bíróság ezzel összefüggésben megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az e kérdésben való döntéshez szükséges bizonyítást foganatosította, a feltárt bizonyítékokból

lényegében helyesen következtetett a fellebbezés elbírálása szempontjából jelentős tényekre, így ítéletének indokolásában rögzítette azokat a szerződési rendelkezéseket, amelyek valamilyen módon érintik a szerződés devizaalapúságát, a fizetési kötelezettség devizában történő elszámolását.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítható tények körébe ugyanakkor az is kifejezetten beletartozik – mely bár nemleges, de a per eldöntése szempontjából jelentőséggel bíró tény -, hogy a felperes jogelődje a szerződéskötéskor kockázatfeltáró nyilatkozatot az alperessel nem íratott alá.

Az elsőfokú bíróság az általa megállapított tényekből téves következtetést vont le a szerződés érvényességére vonatkozóan, ennek során a vonatkozó jogszabályokat nem megfelelően alkalmazta, döntésének indokai azokból és egymásból logikailag nem következnek.

A szerződési feltétel tisztességtelenségére a Ptk. 209.§-a és 209/A.§-a tartalmaz az ügy eldöntése szempontjából lényeges rendelkezéseket. Az elsőfokú bíróság által idézett Ptk. 209.§ (1) bekezdése alapján az általános szerződés feltételek és fogyasztói szerződésekben az egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek tisztességtelensége vizsgálható.

Az alperes a szerződést fogyasztóként kötötte pénzügyi intézménnyel; a szerződés egyes feltételeit – ideértve annak a felek által aláírt ún. egyedi részét is – pedig a felperes jogelődje egyoldalúan előre meghatározta, ezért azok általános szerződési feltételeknek, a szerződés pedig fogyasztói szerződésnek minősül a Ptk. 205/A.§ (1) bekezdése és 685.§ d), e) pontja alapján.

A szerződési feltételek tisztességtelenségére vonatkozó Ptk.-ban rögzített rendelkezések a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i, 93/13/EGK tanácsi irányelven (a továbbiakban: Irányelv) alapulnak, ezért azok értelmezésénél az Irányelv és az Európai Unió Bíróságának az alapján folytatott ítélkezési gyakorlata és az arra is tekintettel lévő 2/2014 PJE határozat nem hagyható figyelmen kívül.

Amint azt az Európai Unió Bíróságának C-26/13. Kásler ügyben hozott ítélete és ennek nyomán a 2/2014. PJE határozat is megállapította, a pénztartozás devizában való meghatározására vonatkozó szerződési kikötés a főszolgáltatás jellegadó sajátosságát határozza meg, tehát az a főszolgáltatás körébe tartozik. Az elsőfokú bíróság által helytelenül idézett, a szerződéskötés idején hatályos Ptk. 209. § (4) bekezdése szerint ugyan a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem irányadók, ugyanakkor az Irányelv 4.cikk (2) bekezdése szerint az általános szerződési feltétel tisztességtelenségét önmagában is megalapozza, ha az nem világos vagy nem érthető, így az Irányelv teljes érvényesülését az az értelmezés biztosítja – mely egyébként a Kásler ügyben hozott európai bírósági ítéletben és a 2/2014. PJE határozatban is megjelenik -, hogy valamennyi egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételnek világosnak és érthetőnek kell lennie. (Így rendelkezett egyébként maga a Ptk. is 2006. március 1-jét megelőzően és 2009. május 22-től.)

Ebből következően az árfolyamkockázatot az adósra telepítő szerződési kikötés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az a fogyasztó számára nem volt világos és érthető. A szerződési kikötés átláthatóságát pedig az azt alkalmazó, a fogyasztóval szerződő gazdálkodó szervezetnek kell biztosítania, mégpedig – amennyiben az a szerződési feltétel értelmezéséhez szükséges – megfelelő tájékoztatás révén.

Az Európai Unió Bírósága több ítéletében, köztük az említett Kásler ügyben, valamint szintén a magyar bíróság által kezdeményezett C-51/17. számú előzetesdöntés-hozatali eljárásban hozott ítéletében is kifejtette, a hitelező pénzügyi intézménynek a kölcsönt felvevő fogyasztók számára olyan tájékoztatást kell adnia, amelynek alapján azok tájékozott és megalapozott döntéseket hozhatnak. Ekként a tájékoztatásnak nem elég alaki és nyelvtani szempontból érthetőnek lennie, hanem annak konkrét tartalma is alkalmas kell legyen arra, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára felismerhetővé váljon a devizában való elszámolás kikötésének azon lehetséges következménye, miszerint a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, mely fizetési kötelezettségeit akár jelentős mértékben megnövelheti.

A Hpt. 203. § (6) bekezdése 2005. január 1-től külön is előírta, hogy az olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, mely devizahitel nyújtására irányul, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatokat, melyek tudomásul vételét az ügyfél aláírásával kell, hogy igazolja. E tájékoztatásnak tartalmaznia kell a devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak törlesztőrészletekre gyakorolt hatását [Hpt. 203. § (7) bekezdés].

Mindebből következően a devizában való elszámolást kikötő szerződési feltétellel járó kockázatokat, azok gazdasági következményeit az alperes számára a felperes jogelődjének külön, kifejezetten fel kellett volna tárnia, el kellett magyaráznia.

Az elsőfokú bíróság a szerződés ún. egyedi részéből, a hozzá tartozó üzletszabályzat rendelkezéseiből, az alperes személyes előadásából és tanúvallomásából következtetett arra, hogy mindez a perbeli szerződéskötés során megtörtént, az alperesnek elég adat állt rendelkezésre ahhoz, hogy az árfolyamkockázat mibenlétéről és fizetési kötelezettségeire gyakorolt lehetséges hatásáról meggyőződjön; amennyiben ez nem így történt, az abból ered, hogy a kellő körültekintést elmulasztotta.

Tekintettel azonban arra, hogy a szerződéskötésnél a felperes jogelődje képviselőjében eljáró tanú arról nem tudott nyilatkozni, hogy az alperesnek milyen tartalmú tájékoztatást nyújtott, az általa elmondottak nem alkalmasak arra, hogy a bíróság annak alapján ítélje meg a devizakikötés átláthatóságát. Az a gyakorlat, miszerint az aktuális kondíciók mellett összehasonlították a szerződéskötés előtt a forint és a svájci frank alapú kölcsön törlesztőrészleteit, egyébként éppen nem a lehetséges változásokra irányítja a figyelmet, hanem azt a látszatot kelti, hogy mindvégig az így kiszámított fizetési kötelezettségekkel kell az adósnak számolnia. Olyan tájékoztatásról még az általános gyakorlatként sem számolt be a tanú, hogy az árfolyam jelentősen megváltozhat a fogyasztó terhére, ami a fizetési kötelezettségeit korlátlanul megnövelheti.

A felperes jogelődje által szóban nyújtott tájékoztatás tartalma ekként nem állapítható meg.

Az is tény, hogy külön írásban - törvényi kötelezettsége ellenére - nem tárta fel a szerződés devizaalapúságából eredő kockázatokat. Sem a Finanszírozási kérelem elnevezésű okirat, sem a szerződés felek által aláírt része nem utal a szerződés árfolyamkockázatára, csupán magát a szerződés devizanemét tartalmazza. Nem alkalmasak a svájci frank alapúság és az abból adódóan az adósra háruló kockázat lehetséges gazdasági következményeinek felismerésére az üzletszabályzat elsőfokú bíróság által megjelölt rendelkezései sem. Önmagában az egyébként félrevezetően kamatváltozás II.-nek nevezett árfolyamváltozás elszámolását többszörösen

áttett fogalom meghatározások és az átlagfogyasztó számára nem érthető képlet útján felvázoló általános szerződési feltételek erre egyáltalán nem alkalmasak. A forint és a svájci frank árfolyamváltozásából eredő gazdasági hatásokat nem tárja fel az üzletszabályzat V.5. pontja sem: az a kockázatokat csupán megemlíti, de azokból sem az árfolyamváltozás mibenléte, sem lehetséges iránya, sem annak akár jelentős, korlátlan mértéke nem állapítható meg. Mindemellett a szerződésben való elhelyezése sem külön figyelemfelhívó, így a kockázatok feltárására teljes mértékben alkalmatlan.

Az árfolyamváltozás kockázatának viselésére csupán utaló és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatás tényének megállapítására vonatkozó szerződési rendelkezésekből nem következik az, hogy a felperes jogelődje valóban világosan és érthetően tájékoztatta az alperest az árfolyamváltozás kockázatának valódi tartalmáról. Abból tehát, hogy a kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat elszórtan és az átlagfogyasztó számára nehezen érthetően használja az árfolyamváltozás kifejezést, még nem következik az, hogy annak mibenlétét, rá nézve lehetséges következményeit abból fel lehetett ismerni. Külön félreérthető a „mértékadó devizanem” üzletszabályzatban (I.24.) meghatározott fogalma: az ugyanis a kölcsönszerződés létrejöttének napján érvényes árfolyammal azonos.

Mindezen rendelkezések tehát sem külön-külön, sem együttes értelmük alapján nem alkalmasak az árfolyamváltozásból eredő kockázat viselésével járó gazdasági következményeknek az átlagos fogyasztó mércéjéhez mérten világos és érthető módon való feltárására. A felperes jogelődje ezzel a Hpt. 203. § (7) bekezdése a) pontjában rögzített tájékoztatási kötelezettségének sem tett eleget, ezért a tájékoztatási kötelezettség teljesítése szempontjából annak nincs meghatározó jelentősége, hogy az egyedi kölcsönszerződés aláírásával a felperes az üzletszabályzat megismerését elismerte, és alappal nem hivatkozhat arra sem, hogy az alperes nem kérdezett rá kifejezetten a devizában való elszámolás kockázataira.

Minderre tekintettel a Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján a kölcsönszerződés svájci frankban való elszámolást kikötő szerződési feltétele tisztességtelen, ezért semmis. A főszolgáltatást meghatározó szerződési feltétel kihagyásával a szerződés nem teljesíthető, ezért a Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján – az irányelv 6. cikk (2) bekezdésével is összhangban - a teljes szerződés érvénytelen.

Amint azt az elsőfokú bíróság helytállóan megállapította, a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján is teljesen (és nem részben, ahogy arra a felperes keresetében hivatkozott) érvénytelen.

Figyelemmel arra, hogy a devizában való elszámolást kikötő szerződési feltétel semmisségéből eredő érvénytelenség további jogkövetkezményeinek alkalmazása a per tárgyát nem képezte, az ezen okból megállapított teljes érvénytelenség pedig a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja szerinti érvénytelenségi ok esetleges kiküszöbölésével sem orvosolható, a keresettel érvényesített jog fennállása hiányában az érvénytelenség elsődleges jogkövetkezménye alkalmazásának van csak helye, mely a kereset elutasításában áll. Erre figyelemmel annak a fellebbezés elbírálása során már nem volt jelentősége, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontján alapuló érvénytelenség folytán a szerződés érvényessé nyilvánítható-e.

A másodfokú bíróság ennek megfelelően változtatta meg az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján. A felperes külön perben kérheti az érvénytelenség valamennyi további jogkövetkezményének alkalmazásával a felek közötti pénzmozgások elszámolását.

VI.

Tekintettel arra, hogy az alperes sikeres fellebbezése folytán a felperes pervesztes lett, a Pp. 239. §-a szerint irányadó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles megtéríteni az alperes első- és másodfokú eljárással felmerült, ügyvédi munkadíjból és a fellebbezési illetékből álló perköltségét. Az alperes az ügyvédi munkadíjat a vonatkozó 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) és (5) bekezdése szerint számította fel, minek alapján a másodfokú bíróság azt mindösszesen 300.000 Ft-ban állapította meg.

Eger, 2020. február 28.

Dr. Tózsér Lajos s.k.
a tanács elnöke

Dr. Oltai-Kovács Krisztina s.k.
előadó bíró

Dr. Gulyás István s.k.
bíró